

Bisschop: 'Vertrouwen in parochies'

Het eerste jaar van Mgr. Harrie Smeets als bisschop van Roermond zit erop. Het was een jaar van kennismaken en bezoeken afleggen in de dekenaten. Maar ook een jaar van moeilijke knopen doorhakken en nieuwe initiatieven ontdekken: “Ik ben verrassende vormen van kerkelijk leven tegengekomen.”

U bent nu een jaar bisschop. Hoe bevalt het?

“In het begin heb ik wel even moeten wennen. Het is een totaal ander leven dan ik vanuit de parochie gewend was. Ik heb afgelopen jaar veel mooie dingen meegemaakt, maar helaas ook heel moeilijke beslissingen moeten nemen. Met name het snijden in de eigen organisatie was niet eenvoudig. Daarnaast heb ik ook kennis mogen maken met heel veel mensen die zich met het bisdom verbonden voelen en ik sta ervan te kijken hoeveel er dat zijn. Met name de bezoeken aan de dekenaten waren zeer verrassend.”

Wat is het verschil met het leiden van een parochie of een dekenaat?

“Op de eerste plaats de zwaarte van de verantwoordelijkheid. Die voel ik heel duidelijk en zo ben ik ook opgevoed. Daarnaast is het scala aan onderwerpen waar je als bisschop mee te maken krijgt, veel breder dan in een parochie. Het gaat vaak van het ene uiterste naar het andere. Neem alleen al de liturgie: ik doe of een privé-mis of een pontificale viering, waarbij alles uit de kast getrokken wordt. Iets er tussenin is er bijna niet meer.”

U bent op pad geweest langs de dekenaten. Wat zijn uw eerste conclusies van deze kennismakingsronde?

“Dat zijn er een aantal. Op de eerste plaats heb ik geconstateerd dat we als volkskerk nog lang niet dood zijn. Dat wordt soms wel eens gesuggereerd, maar ik ben op allerlei plekken heel verrassende vormen van kerkelijk leven tegengekomen. De volkskerk is er nog, maar daarmee mogen we ons niet rijk rekenen. De kennis van het geloof is in de brede samenleving heel ver weggezakt. Zowel bij kinderen als bij volwassenen zijn nieuwe vormen van catechese noodzakelijk. Wat in positieve zin heel erg opvalt, is de hernieuwde aandacht voor diaconie. Parochies signaleren duidelijk noden bij mensen en pakken die ook op. Dat is een heel goede zaak.”

Wat gebeurt er nu met alle informatie die u tijdens deze rondgang hebt gekregen?

“Er komen nu niet meteen allerlei grote plannen. Dat was niet de opzet van die bezoeken. Ze hebben vooral mijn algemeen beeld van het leven in de parochies in het bisdom verbreed. Dat helpt enorm bij allerlei vragen die op mijn bordje komen. Daarnaast heb ik van de dekens gehoord dat er ook iets gebeurd is, doordat ik op bezoek ben gekomen. Mensen uit verschillende parochieclusters hebben elkaar leren kennen en hebben ervaringen gedeeld. Dat is ook een heel kostbare vrucht.”

Tijdens de rondgang hebben veel kerkbesturen hun zorgen geuit over gebouwen en financiën. Toch zei u onlangs in uw feestrede tijdens de Dies Natalis van het grootseminarie Rolduc dat dit niet de belangrijkste problemen van parochies zijn. Wat dan wel?

“Dat is zonder meer de overdacht en de beleving van en het je gedragen weten door het geloof zelf. Er is een heel grote onbekendheid van wie God is en voor ons wil zijn. Dat is iets dat echt onze allereerste aandacht vraagt: mensen bekend maken met God in liturgie, catechese en diaconie.”

U legt nu sterk de nadruk op catechese en diaconie, maar tegelijkertijd zijn dat de afdelingen die u bij de reorganisatie van het bisdom opgeheven heeft. Dat klinkt tegenstrijdig?

“Dat waren ook geen gemakkelijke beslissingen. Maar er waren drastische maatregelen nodig om überhaupt als bisdom het hoofd boven water te kunnen houden. Daarom hebben we de keuze gemaakt dat catechese en diaconie op de eerste plaats in de parochies zelf moeten gebeuren. Dat zijn de plekken waar hulp nodig is en ook geboden kan worden. Ik heb alle vertrouwen in de veerkracht van parochies om dat op te pakken. Tijdens mijn rondgang heb ik gelukkig heel veel initiatieven op dat vlak gezien.”

De belangrijkste oorzaak van de financiële problemen bij het bisdom en ook bij de parochies is dat veel parochianen geen kerkbijdrage meer betalen. Hoe wilt u daarmee omgaan in de toekomst?

“Helaas denken steeds meer mensen dat het bisdom de parochies financieel ondersteunt, maar het is precies andersom. Een parochie kan alleen bestaan als ze gedragen wordt door de parochianen, ook financieel. Wij kunnen niet veel anders doen dan steeds weer tegen mensen blijven zeggen: als de kerk je iets waard is, moet je

er ook iets aan geven. Wie niet meebetaalt, moet niet klagen als de kerk gesloten moet worden. Een parochie kan alleen overeind gehouden worden door de parochianen zelf.”

Het is onze taak om gewoon netjes ons werk te blijven doen en er op te vertrouwen dat er vroeg of laat een tijd komt dat ook hier weer meer mensen door het geloof geraakt worden.

U zei in uw diesrede ook dat wij allemaal moeten zijn zoals Jozef van Arimatea. Wat bedoelt u daarmee?

“Als Christus op Goede Vrijdag aan het kruis sterft, weten zijn leerlingen niet hoe ze verder moeten. Een van die leerlingen is Jozef van Arimatea. Hij doet wat op zo’n moment gedaan moet worden: hij haalt het lichaam van Christus van het kruis en zorgt ervoor dat het begraven wordt. Hij dacht op dat moment waarschijnlijk dat alles afgelopen was. Jozef van Arimatea kon niet vermoeden dat drie dagen later Christus uit datzelfde graf met een nieuwe lichaam zou verrijzen. Maar hij nam z’n verantwoordelijkheid en deed wat gedaan moest worden. De indruk wordt soms gewekt dat de kerk in ons deel van de wereld op sterven na dood is. Het is onze taak om gewoon netjes ons werk te blijven doen en er op te vertrouwen dat er vroeg of laat een tijd komt dat ook hier weer meer mensen door het geloof geraakt worden. Maar het kan wel een tijd duren. Ik heb ook verwezen naar de parabel van de zaaier. In het evangelie staat: ‘De zaaier ging uit om te zaaien.’ Wij moderne mensen gaan zaaien om direct te kunnen oogsten. Zo werkt het niet. We moeten uitgaan om te zaaien. Een deel van het zaaigoed zal op de rotsen of tussen de distels vallen, maar er is zeker ook een deel dat ontkiemt en tot wasdom komt. Maar daar is geduld voor nodig.”

Het kennismaken is nu voorbij. Wat worden uw thema’s voor het komende jaar?

“Intern zullen we met een kleinere organisatie wegens moeten zoeken hoe we als bisdom de parochies van dienst kunnen zijn. Extern wil ik komend jaar per dekenaat minstens één jongerengroep of activiteit met jongeren bezoeken. Daarnaast wil ik iedereen in het bisdom met een benoeming de gelegenheid geven om zich te melden voor een persoonlijk gesprek. Dat betreft de priesters en diakens, maar ook de pastoraal werkers en catechisten met een benoeming. We moeten nog even bekijken hoe we dat organiseren, maar de deur staat voor iedereen open. Wat in 2020 zeker ook verder gaat, is het beoordelen van plannen van parochies voor aanpassingen aan kerkgebouwen. Ik wil daarvan nu vast zeggen dat het steeds maatwerk blijft: soms kan het en soms kan het niet. Dat is niet in algemene regels te vangen.”

U vindt het belangrijk dat de kerk zichtbaar blijft in de samenleving. Hoe zou dat moeten?

“Dat kan op twee manieren. Door een kerkgebouw te hebben – ook al is het heel klein – waar de geloofsgemeenschap samenkomt. Maar het kan vooral door als vertegenwoordigers van de kerk voortdurend op pad te zijn in de parochies. Daarvoor hebben alle parochies herkenbare, vertrouwde gezichten nodig. Dat kunnen priesters of diakens zijn, maar net zo goed vrijwilligers, die namens de kerk hun gezicht laten zien en die er zijn als mensen hen nodig hebben. De apostel Paulus zegt in een van zijn brieven: ‘Uw vriendelijkheid moet bij alle mensen bekend zijn.’ Dat mogen wij ook uitstralen.”

Is het leuk om bisschop te zijn?

“Leuk is in dit verband niet het juiste woord. Ik doe mijn werk met heel veel vreugde, wat niet wegneemt dat er ook zorgen zijn. Maar ik voel mij gedragen door de geloofsgemeenschap in ons bisdom en door de genade die mij toevalt. Alle redenen om een Zalig Kerstfeest te vieren.”

Op maandag 9 december hield bisschop Smeets de feestrede tijdens de Dies Natalis (verjaardag) van het grootseminarie Rolduc. Hierin blikte hij nog uitvoeriger terug op zijn eerste jaar als bisschop. Lees de hele tekst van deze voordracht terug.

[Download volledige tekst feestrede](#) [Lees verslagen werkbezoeken terug](#)